

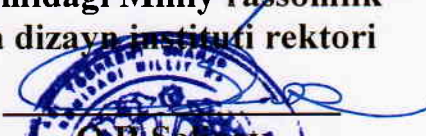
O‘ZBEKISTON BADIY AKADEMIYASI

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**KAMOLIDDIN BEHZOD NOMIDAGI
MILLIY RASSOMLIK VA DIZAYN INSTITUTI**

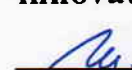
“Tasdiqlayman”

**Kamoliddin Behzod
nomidagi Milliy rassomlik
va dizayn instituti rektori**

O.R. Salimov
“ ” 2025-y

“Kelishildi”

**O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va
innovatsiyalar vazirligi**

“ ” 2025-y

“Kelishildi”

**O‘zbekiston Badiiy
akademiyasi**

“ ” 2025-y

**KASBIY (IJODIY) IMTIHONLAR
DASTURI VA BAHOLASH MEZONI
“Chizmatasvir”, “Kompozitsiya” fanlari**

60210700 Haykaltaroshlik: mahobatli

(kunduzgi) ta’lim yo‘nalishlari uchun

Toshkent–2025-yil

Dastur Kamoliddin Behzod nomidagi Milliy rassomlik va dizayn instituti O'quv uslubiy kengashining 2025-yil "11" 06 dagi "9"-son qarori bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchi:

- **N.Sh.Usmanov**
Haykaltaroshlik kafedrası mudiri

Taqrizchilar:

- **N.V.Gilmanova**
Toshkent arxitektura-qurilish universiteti, arxitektura tarixi va nazariyasi kafedrası, arxitektura fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
- **J.B.Annazarov**
Kamoliddin Behzod nomidagi Milliy rassomlik va dizayn instituti Haykaltaroshlik kafedrası professori

KIRISH

60210700-Haykaltaroshlik: mahobatli ta'lim yo'nalishi bo'yicha kasbiy (ijodiy) imtihon dasturi va baholash mezonlarida ushbu yo'nalishning kunduzgi ta'lim shakliga o'qishga kirish bo'yicha kasbiy (ijodiy) imtihonlar topshiriqlarini bajarish va ularni baholash mezonlari tartibini belgilaydi.

“Chizmatasvir”, “Kompozitsiya” fanlari bo'yicha tuzilgan ushbu sinov dastur mezonlarining murakkabligiga qo'yiladigan talablar asosan ixtisoslashtirilgan san'at maktablari hamda maktab-internatlarida o'qitiladigan fanlar va dasturlarida belgilangan vazifalarni qamrab oladi.

Respublikamizda badiiy ta'lim sohasida islohotlarini yanada chuqurlashtirish, malakali mutaxassislar tayyorlash borasida, ularning kasbiy xususiyatlarini rivojlantirish, shuningdek, abituriyentlarda haykaltaroshlik sohasi turlaridan kelib chiqib tasviriy san'atdagi kasbiy mahorat, amaliy ko'nikmalarning shakllanganlik va ijodiy faoliyatga moyillik darajasini aniqlashga qaratilgan.

I. Abituriyent bilimiga qo'yiladigan talablar.

60210700-Haykaltaroshlik: mahobatli ta'lim yo'nalish bo'yicha kunduzgi ta'lim shakliga o'qishga kiruvchi abituriyentlar kasbiy (ijodiy) imtihonlarni “Chizmatasvir” va “Kompozitsiya” fanlaridan topshiradi.

“Chizmatasvir” fani bo'yicha kasbiy (ijodiy) imtihon uslubiy ko'rsatmasidan namuna 1-ilovaga muvofiq, “Kompozitsiya” fani bo'yicha kasbiy (ijodiy) imtihon uslubiy ko'rsatmasidan namuna 2-ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

“Chizmatasvir” fanidan **“Odam boshi portreti”** uslubiy fonda qo'yiladi. Odam boshi portretini chizish orqali uning tashqi ko'rinishga holatiga hamda portretining anatomik tuzilishiga e'tibor qilish. Bundan tashqari qomatning plastik yechimiga hamda uning harakterlarini ochib berishga amal qilish, soya-yorug' tomonlariga yengil tuslar berish va bu bilan chizmatasvirdagi ketma-ketlikka rioya etishdan iboratdir. Bundan tashqari ijodiy ishni bajarishda e'tibor bilan yuksak estetik did asosida to'liq tugallangan holatga yetkazishi talab qilinadi.

Kasbiy (ijodiy) imtihonda **“Chizmatasvir”** fanidan amaliy ishni bajarish uchun **160 daqiqa** vaqt ajratiladi.

Kasbiy (ijodiy) imtihonda abituriyent tomonidan bajarilgan amaliy ish quyidagi mezon asosida baholanadi:

T/r	Imtihon topshiriqlari va baholash mezonlari	Ball
1.	Chizmatasvir fani bo'yicha amaliy ish	Jami 63 ball
	Naturaning kompozitsion joylashuvi (kompanovka)	7 ball

	Proporsiyalarni to'g'ri topilishi	7 ball
	Rakurs holatining topilish darajasi	6 ball
	Natura qismlarining o'zaro nisbiy joylashuvi	6 ball
	Yorug' va soyaning ishlanishidagi mahorat darajasi	6 ball
	Plastik anatomiyaning odam qomatiga mosligi	6 ball
	Tasvirning naturaga o'xshashligi va xarakterli xususiyatning topilganligi	6 ball
	Naturaning perspektiv (fazoviy) holati	6 ball
	Naturaning atrof muhit bilan bog'langanligi	6 ball
	Chizmatasvirning tugallanish darajasi	7 ball

“Kompozitsiya” fanidan abituriyent berilgan mavzu bo'yicha topshiriqni loy yoki plastilinda ishlashni erkin tanlaydi. Kompozitsiya g'oyasi, mazmuni, mohiyati mutaxassislikka xosligi, kompozitsion yechimini mavzu asosida topilganligi, badiiy va g'oyaviy ifodada shakl va obrazlarning plastik yechimini topilganligi, kompozitsiya markazining ifodali topilganligi, kompozitsiyada mazmun, g'oya – fikrning yoritilishi va tugallanish darajasi kabi masalalarini yoritib berish talab etiladi.

Kasbiy (ijodiy) imtihonda **“Kompozitsiya”** fanidan berilgan mavzu uchun **160 daqiqa** vaqt ajratiladi.

Kasbiy (ijodiy) imtihonda abituriyent tomonidan bajarilgan amaliy ish quyidagi mezon asosida baholanadi:

T/r	Imtihon topshiriqlari va baholash mezonlari	Ball
	Kompozitsiya fani bo'yicha amaliy ish	Jami 93 ball
	Kompozitsiyaning mavzu jihatidan original topilganligi	5 ball
	Asarning kompozitsion g'oyaviy mazmuni	5 ball
	Badiiy va g'oyaviy ifodali shaklda to'g'ri topilganligi	5 ball
	Mavzuning mazmuni, ma'nosi hamda qomatlarning uyg'unligi	4 ball
1.	Kompozitsion tasvirning haykaltaroshlik asariga mosligi	5 ball
	Kompozitsiya asarining yaxlitlik yechimi	5 ball
	Kompozitsiyada siluet holatning topilish darajasi	5 ball
	Kompozitsiyada proporsiyalarning to'g'ri topilganligi	5 ball
	Kompozitsiyaning fazoviy yechimi uyg'unligi	5 ball
	Kompozitsiyaning shakllar munosabati yechimi uyg'unligi	5 ball
	Kompozitsiyada muvozanat yechimi	5 ball
	Kompozitsiya asarining dinamika va statika yechimlari	5 ball
	Kompozitsiya asarining ritm yechimi	5 ball

Asar qahramoniga mos xarakterni aniqlash mahorati	5 ball
Asar qahramonining obrazini plastik yechim orqali topish darajasi	5 ball
Kompozitsiyada tabiiy teksturalar holatning topilish darajasi	5 ball
Kompozitsiyada detallar holatning ishlanish darajasi	5 ball
Kompozitsiyada shakl stilizatsiya va transformatsiyasi yechimlari	4 ball
Ishlanish mahorati va uning tugallanish darajasi	5 ball

II. Kasbiy (ijodiy) imtihon o'tkazish tartibi.

60210700-Haykaltaroshlik: mahobatli ta'lim yo'nalishining kunduzgi ta'lim shakliga hujjat topshirgan abituriyentlar jadval asosida belgilangan kunlarda ajratilgan vaqt davomida Chizmatasvir fanidan qo'yilgan uslubiy fondagi topshiriqni, Kompozitsiya fanidan berilgan mavzu asosidagi vazifani bajaradi.

Qabul komissiyasi tomonidan shakllantirilgan guruhlar kesimida kasbiy (ijodiy) imtihon maxsus jihozlangan auditoriyalarda o'tkaziladi. Abituriyentlar maxsus tekshiruvdan o'tkazilib, belgilangan tartib qoidalarga amal qilgan holda bino va auditoriyalarga kiritiladi.

III. Kasbiy (ijodiy) imtihonlar natijalar bo'yicha apellyatsiya tartibi.

Abituriyentlar kasbiy (ijodiy) imtihonlarning natijalariga ko'ra, natijalar e'lon qilingan kundan boshlab 24 soat ichida institut qabul komissiyasining Apellyatsiya kengashiga murojaat qilishlari mumkin.

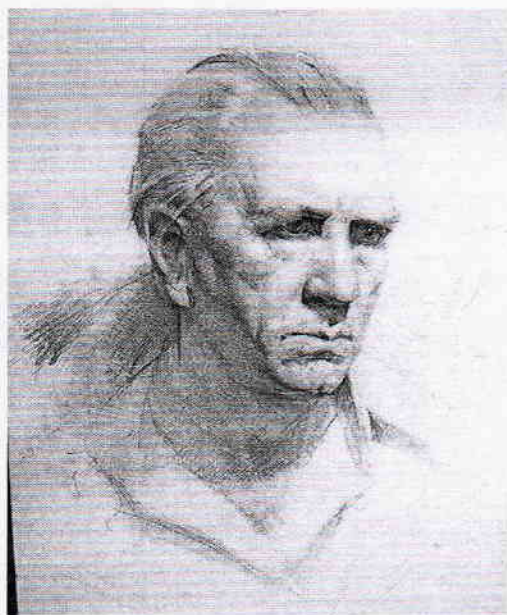
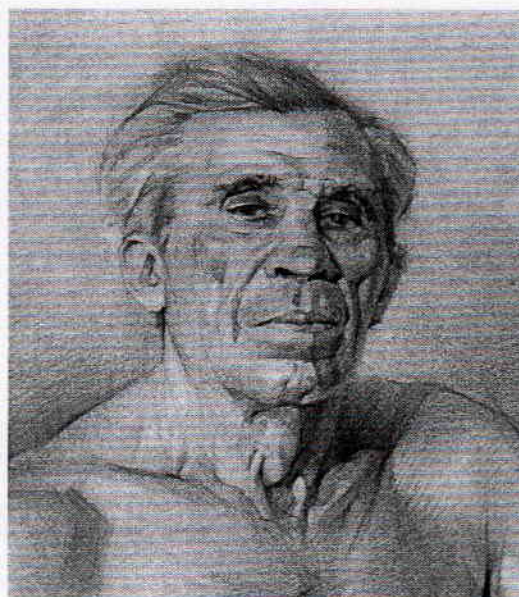
Arizalar faqat ularning baholari va ijodiy ishlari bilan bog'liq bo'lgan taqdirda qabul qilinadi, ammo boshqa abituriyentlarning ijodiy ishlari to'g'risida shikoyatlar qabul qilinmaydi.

IV. Adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullayev N.X. "Chizmatasvir". O'quv qollanma.T.; 2010 - 80 b.
2. Boymetov B., "Qalamtasvir". O'slubiy qo'llanma. T.; 2006 .
3. Raxmetov S.G'. "Rangtasvirda yalangoch figura". O'quv qo'llanma. T.; 2006.
4. Toshmurodov M. "Chizmatasvir". O'quv qo'llanma. T.; 2012-124 b.
5. Norchayev. R.T., "Chizmatasvir". O'quv qo'llanma -T.; 2020 - 96 b.
6. James Lancel Mc Elhinney "Slassical Life Drawing Studio: Lessons & Teachings in the Art of Figure Drawing", Instructors of the Arts Students League of New York. Endru Lumis Successful Drawing. USA.: 2007-204 b.
7. Oripova M. "Gipisli shakillarini chizmatasviri". O'quv qo'llanma. T.:2011-100 b.

Kasbiy (ijodiy) imtihon dasturi
va baholash mezoniga
1-ilova

**“Chizmatasvir” fani bo‘yicha kasbiy (ijodiy) imtihon uslubiy
ko‘rsatmasidan NAMUNA
Vazifa: Odam boshi portret.**

Kasbiy (ijodiy) imtihon dasturi
va baholash mezoniga
2-ilova

**“Kompozitsiya” fani bo‘yicha kasbiy (ijodiy) imtihon uslubiy
ko‘rsatmasidan NAMUNA**

Vazifa: Berilgan mavzu

